

Тертерий трѣвало да изпрати въ Никея, като заложници, първата си жена — българка и сина си Светославъ.

Тъкмо тогава неочаквано предъ вратитѣ на Търново начело на голѣма войска отново се явилъ Ивайло, когото считали за умрѣлъ, и завзелъ всички изходи на града. Покръстениятъ татаринъ *Касимбекъ* (Тхасімпакіс), който не много преди това бѣ далъ клетва за вѣрностъ на Иванъ Асена III въ качеството си на протостраторъ (главнокомандующъ на България) и после бѣ изчезналъ отъ Търново, сега се явилъ заедно съ Ивайло като неговъ протостраторъ. Императоръ Михаилъ незабавно изпратилъ 10,000 души помощъ на зетъ си подъ началството на византийския полководецъ Муринъ. Ивайло обаче го разбилъ напълно на 17 юлий 1280 г.²⁶ Следъ нѣколко само седмици, на 15 августъ, сжщата участъ сполетѣла и втората войска отъ 5,000 души, изпратена на помощъ подъ предводителството на Апринъ; тя била унищожена негде въ Сръдна гора. При такива обстоятелства за Тертерия никакъ не било мжчно да отклони боляритѣ и войската отъ неблагоприятния царъ и да ги привлѣче на своя страна. Иванъ Асенъ III не се считалъ въ безопасностъ въ Търново и тайно избѣгалъ презъ Месемврия въ Цариградъ, като предварително изпразднилъ държавната хазна. Малодушната постѣпка на Асена разсърдила твърде много Михаила, който дотогава го покровителствувалъ; всичкитѣ му усилия да свърже България съ Византия отишли напраздно²⁷. При голѣма радостъ на народа *Георги Тертерий I* билъ коронясанъ за царъ (края на 1280 г.).

Следъ издигането на Тертерия Ивайло разбралъ, че силитѣ му сж слаби да си върне престола и затова отишелъ да моли помощъ отъ стария ханъ Ногай, който господарувалъ въ края на XIII в. надъ южна Русия. Съседнитѣ страни — Русия, Литва, Маджарско и България — доста често сж изпитвали върху себе си тежестта на неговата властъ. При двора на ханъ Ногай Ивайло се срещналъ съ своя противникъ Иванъ Асенъ III. И двамата молили помощъ противъ Тертерия. Ногай ги посрещналъ съ еднаква любезностъ, приелъ дароветѣ имъ, наобещалъ имъ много, но не направилъ нищо, само ги развеждалъ съ себе си и съ лагера си по южнорускитѣ степи. Накрай, веднажъ, въ време на единъ пиръ, пияниятъ ханъ заповѣдалъ да прережатъ гърлото на Ивайла и на неговия приятелъ Касимбекъ. Асенъ III успѣлъ да се спаси само благодарение на Ефросиния, незаконна дъщеря на императора Михаила, която живѣела въ харема на царя на степитѣ като жертва на дипломатическитѣ отношения.

Тѣй свършилъ живота си интересниятъ царъ-овчаръ и селянинъ Ивайло! Името му се ползувало съ голѣма почитъ всрѣдъ народнитѣ маси. Когато въ 1294 г. се явилъ лъже-Ивайло (псевдо-Лаханъ), при него се събирали тъпни български жители отъ византийска Тракия, за да се сражаватъ подъ знамето му противъ малоазийскитѣ турци; скоро обаче и този авантюристъ намѣрилъ смъртта си, но не отъ турцитѣ, а въ единъ затворъ на недовѣрчивитѣ византийци.

Тертерий I не билъ приятелъ на византийцитѣ. Въ съюзъ съ него и съ сърбитѣ Карлъ I неаполитански отпочналъ отдавна още подготвяната отъ него настѣпателна война противъ византийцитѣ. Отбрана 8000-на войска отъ франки, араби и албанци обсадила Бератъ, но била изтребена въ априлъ